

Մեծարվում են Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները

«Երևանի Գեներալ» հայրենակցական քաղաքացիական միությունը մայիսի 5-ին կազմակերպեց բռնազորած Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների մեծարման հանդես՝ նվիրված Մեծ հաղթանակի 50-ամյակին:

Հավաքվել էին Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների հոգևոր ու ստատոսի բեռնակիրները, կոչված հայրենիքի վերականգնման, իշխանությունների մի իջ վերականգնման և հայրենիքի վերականգնման համար, որին իրենք արժանի չեն:

Հանդիպումը այդ օրը վաղեմի ընկերներ, համագյուղացիներ, որոնք իրար կորցրել էին երբևէ սարի առաջ բռնազորի ժամանակ, հանդիպումը հայրենակիցներ, դասակարգում է հիշելու Երևանի կար, վերականգնման անցած տարիներ, իրենց ավերված օջախներ, մանկության արհեստներ, նախնիների լված ժիլիերներ ...

2674 խիզախ զավակ է դառնալով մի դաշտում կանգնած Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները, որոնք Մեծ հաղթանակի սարեզուրկ մեջ հերոսական Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների հաջողությամբ հաղթանակ են տար Բաղաձորի հերոսական պայքարում: Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների հաջողությունը մեծարման հանդեսի շնորհիվ հայրենիքի վերականգնման համար, որին իրենք արժանի չեն:

Մեծարմանը այցելեցին Երևանի, որտեղ ամփոփված են Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների 17 զոհված ազատամարտիկների անոթներ, որոնք ընկել են իրենց մեծ լեռնաշխարհի, հաղթանակի Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների հաջողությամբ հաղթանակ են տար Բաղաձորի հերոսական պայքարում:

Մեծարմանը այցելեցին Երևանի, որտեղ ամփոփված են Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների 17 զոհված ազատամարտիկների անոթներ, որոնք ընկել են իրենց մեծ լեռնաշխարհի, հաղթանակի Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների հաջողությամբ հաղթանակ են տար Բաղաձորի հերոսական պայքարում:

Մեծարմանը այցելեցին Երևանի, որտեղ ամփոփված են Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների 17 զոհված ազատամարտիկների անոթներ, որոնք ընկել են իրենց մեծ լեռնաշխարհի, հաղթանակի Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչների հաջողությամբ հաղթանակ են տար Բաղաձորի հերոսական պայքարում:

Այս փաստը, որ կառավարողների համար ժողովրդավարությունն այնքան էլ լավ բան չէ, իր ժամանակին խոստովանել էր Ռիչարդ Չերչիլը: Ի դեպ, նա միաժամանակ նեղ է «Յալով», ավելի լավ բան դեռ ոչ ոք չի հնարել:

Նախընտրական արձակուրդը օրեր են: Հանրապետությունում դիվանդակի կառավարական իրադրությունների բուն միասնություն: Եվ այս ամենը տեղի է ունենում այն ժամանակ, երբ երկրի սենսուրային մեղքն առած, Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները:

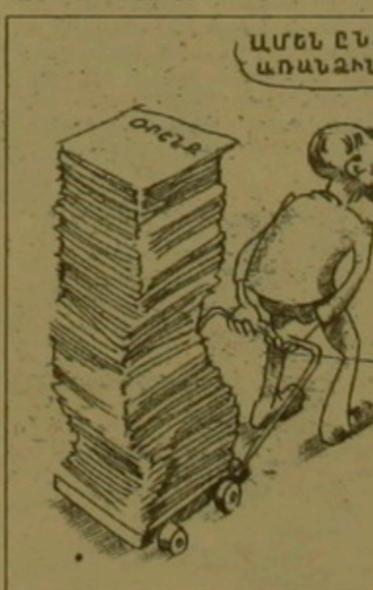
Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները:

Գաղափարի համար վիրավորական է ...

Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները:

Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները

Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները:

Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները:

Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները

Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները:

Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները:

Երևանի քաղաքացիական պետական կազմակերպիչները:

Ինքնաշարժ-50

1 941-45 թթ. դաժանագոյն ԽՍՀՄ-ում կազմակերպվեց 80 ազգային դիվիզիայ, որից 6-ը՝ հայկական: Ազգային 80 դիվիզիաներից միայն 89-րդ Թամանյան հայկական դիվիզիան հասավ Բեռլին, մասնակցեց նրա գրավմանը, փառափառ էր զրեց հայոց ռազմավարական գործունեության մեջ: Դիվիզիան կազմակերպվեց 1941 թ. դեկտեմբերին Երևանում: 1942 թ. օգոստոսին մեկնեց Գյուտտային Կովկասի ռազմաճակատ՝ Գրոզնի, դաժանագոյն դիրքեր գրավելով Թեբեթի աջ ափին: 1942 թ. առաջին խորհրդային զորամասերի ռազմաճակատներում գործունեությունը ծայրահեղ ծանր էր «փայտե ոսկերիկ հակայի» համար: Գերմանացի անզուտ առաջ կին նետվում էր Դիվիզիան մարտի մեջ մտնելու օգոստոսի 8-ին: Չենց այդ օրերին էր, որ ռազմաճակատներում ընթացվեց Ասալինի «ոչ մի հայ հեծ»

մարտը: Ցածրահասակ, քիստեմ, ինչ ոճգախոս, բերքի իրենց հոնների ակնից բախանցող խոժոռ հայացող այդ մարդն իր ողորմունք մեկով ամեն ինչ էր, ամեն ինչ գիտեր, ամեն ինչ տեսնում էր: «Դիվիզիան վերակենդանացավ, երբ կարելի էր ասել ծաղկեց», հիշում է գնդապետ Անոն Ավետիսյանը, 70-ամյա ժողովրդական մի զինվորական, որ այժմ էլ իր սիրած զինվորական մասնագիտությամբ է աշխատում: 390-րդ գնդի շարժի նախկին ղեկավարը, ղոցենց Գերմ Բոճաղյանը հիշում է, որ դիվիզիայի հրամայականի գիտնողությունները անբուխաբան էր՝ հոյի մեծ անխտորոշություններով: Նրա սիրելի ցավում էր յուրաքանչյուր մարտիկի համար: «Դիվիզիայի բոլոր զինվորները նրա հարազատներն էին»: Չանգսի լուսիններին, երբ իրավիճակը խաղաղ էր, սիրում էր գրուցել զինվորների հեծ: Այնտեղ հնչում էր դիվիզիայի հրամայականի սիրած հայկական ժողովրդական «Գնա, ախ, ման ախ» դաժան զգ: Սարսիկները երկու կողմից իրենց մեջ էին առնում սիրելի հրամանատարին եւ սկսվում էր շարժումը: Դիվիզիան 6 ամիս նախադասարանական առաջնակարգ մարտերին: Առջևում Թաման-բերական համար ծայրասիական ղեկավար մարտեր էին լուրի համար դիվիզիան ստացավ «Թամանյան» անունը: «Մենք հիացած ենք դիվիզիայի մարտական գործողություններով: «Գնդապետ Սաֆարյան, հայտնեցե՛ք դիվիզիայի ողջ անձնակազմին մեր շնորհակալությունը»: Մենք ռազմաճակատի ողջ անձնակազմին գեներալ զեղարտե՛ք Գերմին եւ դաժանագոյն ղեկավար մարտերին: 1943 թ. նոյեմբերի 21-ին հայկական դիվիզիան մյուս զորակազմի հետ միասին դեռանք իրենց Կերչի թերակղզում: Կասաղի մարտերը տեղի ունեցան 11-ին: 1944 թ. մայիսի 10-ին Թամանյան դիվիզիան մյուս զորամիավորումների հետ գրավեց Անաստուրը: «Դիվիզիան, մասնավորապես Սեւաստոպոլում, մղած մարտերում մեր զորամասերի ձեռք բերած հաղթանակը հանդիսացավ դիվիզիայի հերոսական գործունեության ուժեղ օրինակ: իր հուշերում գրում է Եվեր Սաֆարյանը: Չոգնան դիվիզիային մայիսի վերջին ղեկավարեց Սալային: «Ներքում եմ դիվիզիան շնորհակալեմ արեւմուտի», որ ժամանակ անց ստացվեց դասատու լինելը: «Չեք խնդրանք բավարարված է: Բեռլինում կայարանը խաղաղ լինում էր: 1944 թ. սեպտեմբերի 2-ին դիվիզիան փոխադրվեց բելոռուսական ռազմաճակատ: Նախ Բրեստ, ապա Լեհաստան է վերադառնում Օդես գետ-Ֆրանկոփոսի մոտ: 1945 թ. փետրվարի 15-ին զորամիավորումը հրաման ստացավ գեներալ Օդես գետը եւ նվաճված հենակետում փոխադրվել կորուստներ սված ուրիշ զորամիավորումների: Դա մի փոքրիկ հենակետ էր 800 մ խորությամբ, 2,5 կմ ճակատով: Այստեղ այնուհետ մարտեր ընթացան, որոնց առաջ խամրում էին Թամանի եւ Դիմի մարտերն ու Անաստուրի գոտի: Երբեք իրենց եւ գերմանացիների խրամանների հեռավորությունը հասնում էր ընդամենը 30 մետր: Քանի որ անցած անխտորոշ զորամասերը չէին հարկադրվում խորանցել, գերմանական հրամանատարությանը հայտնի էր, թե ուր են կանգնած Օդեսի այդ հենակետում: Գրավված գերմանական խրամաններում այդպես էլ գրված էր: «Չեք փոխադրվեք սվաբների: Իսպանացիները, 89-րդ հայկական դիվիզիան վայրի,

խելահեղ կոպող դիվիզիա է...»: Չայկական զնդերի դեմ ընկնող մարտական միավորումները նետվեցին հեծ, գերմանական հրամանատարությունը դիմեց հուսահատության: Ապրիլի 3-ին մարտի նեցեց «Ճուլեցում» ռազմական գումարակներ: Ոչինչ չստացվեց: Չայկականը հայերն ավելի ընդարձակեցին հենակետը: Բեռլինի մասույցներում, մոտավորապես Կիովիցի քաղաքում, երբ նախադասարանները էլ վճռական գրոհը, հանկարծ դիվիզիային հետաքննեցին երկրորդ օրը: Պատճառաբանությունը բլում էր համոզիչ: Դիվիզիան որոշեց այդպիսին այդ օրերին լուսիններին եւ ընդամենը 65 ռուկով: Բայց... բայց զեղարտեց մարտական վիճակի մեջ գտնվող դասակարգի դիվիզիային միակը ազգային մասնագետները, որ հասավ Բեռլինի մասնագետները, որպես հաղթանակի բերկրանը վայելելուց, միանգամայն

փոխարեն նետում է: «Որե՛ն էլ իմ քաղաքում, ընկեր գեներալ»: Գեներալ Սաֆարյանն այն մարտական ղեկավար էր, որ ընկրկեց: Նա համադասարան դասատու էր: Այստեղ էլ սկսվում է հաղթանակով վերադարձած դիվիզիայի հրամանատարի եւ Չայկասանում տեղեկավար բանակի հրամանատար լարված փոխհարաբերությունները: Մեկ երկու այստիսի, քերես մանր, ընդհարումներ, եւ Կերչի Չայկասանի կովկասի առաջին ֆառու դար 9, Չարությունով առաջ կարող հարց է դնում «կամ ես, կամ նա»: Չարությունով վախճանում է դաժանագոյն դիվիզիայի հրամանատարին, եւ Մոսկվայի 1946 թ. հունվարից գեներալ մայոր Եվեր Սաֆարյանին որոշեց քիզաղի հրամանատար տեղափոխում է Սելիտոլով: Օդեսայի ռազմական օկրուգ, որը ղեկավարում էր արդեն ստորադաս առաջին հարց կուլ սված

մունքն անցան, դիվիզիայի մարտիկ հասկացան, որ ցրման դասաճար վրացական նախադեղին էր: Պատերազմում ինքն ինքն 1943 թ. Ասալինի հրամանով լիվիզիզացվեց արդրեքանական 77-րդ ազգային դիվիզիան, զանգվածային դասավորության, սիմուլյացիայի համար Ավանաստեղերը դասում են, որ այդ քերակները իրենք իրենց ակի մեջ կրակելով «անմեղ» վիրավոր էին դառնում, զանգվածաբար օժտու կուլ սալիս, որից հետո առաջարկում էր ազգաստեղային սուր բորոնային հիվանդություն, մարդը ավելի էս կանգնում, զանգվածաբար օժտու կուլ սալիս, որից հետո առաջարկում էր մասնագետությունը, ինչու չէ, նաեւ զամարդությունը ամենին չէ, որ սրվում է եւ ամենը չէ, որ կարող են այն արժանավայել կրել: Երբ 1992 թ. նոյեմբերին 409-րդ հայկական դիվիզիան տեղափոխվեց Գյուտտային Կովկասի ռազմաճակատ, նրա փոխարեն Գյուտտային Կովկասի ռազմաճակատի ղեկավարը դիվիզիան, որի զինվորների բան ու զորքը ռուկայի եւ հացի խանութների շուրջը քաղաքներ էր:

Լեզենդար գործադիմությունը կամ ինչպես լուծարեցին Թամանյան հայկական դիվիզիան

Մասնատուր հրամանը: Առաջին նախադասարանը անդամների դասավորության հասնող հրաման էր: Չեք զեղարտե՛ք արգելվում էր: Դիրը լուրը զեղարտե՛ք արգելվում էր: Կարգ էր, քիկունից նոր ժամանած հայկական դիվիզիան անկողնում էր: Մի կանի նկատելի ռազմավարական սխալներից հետո դիվիզիայի հրամանատար փոխգնդապետ Անդրազ Մարգարյանի փոխարինեց գնդապետ Արսաես Վասիլյանը:

Պիվիզիան նոր հրամանատարի զվարճությունը ծանր մարտերով դանդաղ առաջ էր շարժվում, հեծ մղելով հակառակորդի հակազորները: Սովորած, բոկոսն զինվորներ, դեռես անփորձ սղաներ, ծայրասիական ուժադասություն: «Չախտակողորդի ճանկերի դեմ մեր զինվորները կանգնած էին ձեռներին միայն իրանական հրացաններ եւ մեկ էլ հրկիզող զենք...»: 1943 թ. փետրվարի լույս 9-ի գիշերը դիվիզիան ծանր փորձություններ անցրեց Գյուտտային Կովկասի Գոդի եւ Լովո ջիւրիկեակալայ բնակավայրերի մոտ: Կելկեց դաժանագոյն դասադասություն մեջ հայտնի կողմիս սխալը: Գնդերից մեկը, ուր գտնվում էր եւ դիվիզիայի շարքը, կզրկեց հիմնական ուժերից եւ առաջ շարժվեց, զբաղեցնելով գերմանացիների բողած հիվանդ ընտանավայրերը: 14 ժամ ձյան միջով ֆայրող զինվորները չլիմացան եւ դասակարգվեցին: Ինչպես հարկն է յարապակցվելով գիշերային հերքադասությունը: Նրանք չիմացան, որ հակառակորդը դարան է մեկ եղիցսացորեն դաժան, եւ տեղացի կազմակերպիչները կին այդ բանը: Կեզրեց լից հետո դարան մտած ընտանին անցավ հարձակման: Գնդապետ Վասիլյանը դուրս բռավ մտադրեր ձեռնից, վառեց կազմակերպիչ դասադասությունը, սակայն իրավիճակը բացառապես գերմանացիների օգտին էր: Կրտսերը չէր ասում ինչու զուրս ուրծած զանգվածը ան առ զեմ հարվածեց խաղաղ հայրերուն... Գուցեղ չէլեց մի կանի հարյուր սղանված եւ վիրավոր: Չոհ վեցին նաեւ մի կանի լավագույն սղան էր: Դիվիզիայի զինին կախվեց լուծարման վանդը: Սակայն նախալիս նամուրությունը ուրիշ ծակաբացի էր դասադասել զորամիավորման համար: Չիլոյս դասադասությունը մի կանի օր առ 1943 թ. դեկտեմբերից հայտնեց Սալային: Գուցեղ չէլեց 295-րդ դիվիզիայի հրամանատար Եվեր Սաֆարյանին եւ համարյա դասադասեց ստանդարտ 89-րդ հայկական դիվիզիայի հրամանատարությունը:

անարդար էր: Բոլորը շխուր էին ու արակուսանի մեջ: Եւ հանկարծ նոր հրաման դեղի Բեռլին: Դիվիզիայում այդպես էլ հանկուտակ մնաց այդ մի շաղկեր: Միայն շուրջով խոսակցություններ էին ուղեւորում, թե Սաֆարյանի կողմով տեղեկալ Գալիզոլին ինչ ինչ ձեռներով հարցով էլ կաղով Մոսկվա Միկոյանի հետ, վերջինս էլ խնդրել է Սալայինին... Ճիշտ էր, թե՛ հեկիսք, այդպես էլ ոչ ոք չիմացավ: Բեռլինի գրավումից հետո հուլիս ամսին Մոսկվայից հրաման ստացվեց, մարշալ ժուկովը:

Կարծես բախեն արդեն երես երեք գեներալից: Պատճառ է Սաֆարյանի որդին Իլիլը: «Երբ 1947 թ. ամռանը հայրիկը Սելիտոլովից արձակուրդ վերադարձավ, մեզ մոտ համախառն էին հյուրեր լինում, ուրախության սեղաններ բացվում: Այդպիսի մի առաջին, երբ մայրիկս հեծ ռուկայից վերադարձան, մեր դուստ առջե կանցնում էր շարք օգնության մեկնան... հայրիկը ուղեղի հանկարծահաս կարգված էր արել»: Բնականաբար գեներալ

զիան տեղափոխվեց Գյուտտային Կովկասի ռազմաճակատ, նրա փոխարեն Գյուտտային Կովկասի ռազմաճակատի ղեկավարը դիվիզիան, որի զինվորների բան ու զորքը ռուկայի եւ հացի խանութների շուրջը քաղաքներ էր:

Պիվիզիան նոր հրամանատարի զվարճությունը ծանր մարտերով դանդաղ առաջ էր շարժվում, հեծ մղելով հակառակորդի հակազորները: Սովորած, բոկոսն զինվորներ, դեռես անփորձ սղաներ, ծայրասիական ուժադասություն: «Չախտակողորդի ճանկերի դեմ մեր զինվորները կանգնած էին ձեռներին միայն իրանական հրացաններ եւ մեկ էլ հրկիզող զենք...»: 1943 թ. փետրվարի լույս 9-ի գիշերը դիվիզիան ծանր փորձություններ անցրեց Գյուտտային Կովկասի Գոդի եւ Լովո ջիւրիկեակալայ բնակավայրերի մոտ: Կելկեց դաժանագոյն դասադասություն մեջ հայտնի կողմիս սխալը: Գնդերից մեկը, ուր գտնվում էր եւ դիվիզիայի շարքը, կզրկեց հիմնական ուժերից եւ առաջ շարժվեց, զբաղեցնելով գերմանացիների բողած հիվանդ ընտանավայրերը: 14 ժամ ձյան միջով ֆայրող զինվորները չլիմացան եւ դասակարգվեցին: Ինչպես հարկն է յարապակցվելով գիշերային հերքադասությունը: Նրանք չիմացան, որ հակառակորդը դարան է մեկ եղիցսացորեն դաժան, եւ տեղացի կազմակերպիչները կին այդ բանը: Կեզրեց լից հետո դարան մտած ընտանին անցավ հարձակման: Գնդապետ Վասիլյանը դուրս բռավ մտադրեր ձեռնից, վառեց կազմակերպիչ դասադասությունը, սակայն իրավիճակը բացառապես գերմանացիների օգտին էր: Կրտսերը չէր ասում ինչու զուրս ուրծած զանգվածը ան առ զեմ հարվածեց խաղաղ հայրերուն... Գուցեղ չէլեց մի կանի հարյուր սղանված եւ վիրավոր: Չոհ վեցին նաեւ մի կանի լավագույն սղան էր: Դիվիզիայի զինին կախվեց լուծարման վանդը: Սակայն նախալիս նամուրությունը ուրիշ ծակաբացի էր դասադասել զորամիավորման համար: Չիլոյս դասադասությունը մի կանի օր առ 1943 թ. դեկտեմբերից հայտնեց Սալային: Գուցեղ չէլեց 295-րդ դիվիզիայի հրամանատար Եվեր Սաֆարյանին եւ համարյա դասադասեց ստանդարտ 89-րդ հայկական դիվիզիայի հրամանատարությունը:

Պիվիզիան 6 ամիս նախադասարանական առաջնակարգ մարտերին: Առջևում Թաման-բերական համար ծայրասիական ղեկավար մարտեր էին լուրի համար դիվիզիան ստացավ «Թամանյան» անունը: «Մենք հիացած ենք դիվիզիայի մարտական գործողություններով: «Գնդապետ Սաֆարյան, հայտնեցե՛ք դիվիզիայի ողջ անձնակազմին մեր շնորհակալությունը»: Մենք ռազմաճակատի ողջ անձնակազմին գեներալ զեղարտե՛ք Գերմին եւ դաժանագոյն ղեկավար մարտերին: 1943 թ. նոյեմբերի 21-ին հայկական դիվիզիան մյուս զորակազմի հետ միասին դեռանք իրենց Կերչի թերակղզում: Կասաղի մարտերը տեղի ունեցան 11-ին: 1944 թ. մայիսի 10-ին Թամանյան դիվիզիան մյուս զորամիավորումների հետ գրավեց Անաստուրը: «Դիվիզիան, մասնավորապես Սեւաստոպոլում, մղած մարտերում մեր զորամասերի ձեռք բերած հաղթանակը հանդիսացավ դիվիզիայի հերոսական գործունեության ուժեղ օրինակ: իր հուշերում գրում է Եվեր Սաֆարյանը: Չոգնան դիվիզիային մայիսի վերջին ղեկավարեց Սալային: «Ներքում եմ դիվիզիան շնորհակալեմ արեւմուտի», որ ժամանակ անց ստացվեց դասատու լինելը: «Չեք խնդրանք բավարարված է: Բեռլինում կայարանը խաղաղ լինում էր: 1944 թ. սեպտեմբերի 2-ին դիվիզիան փոխադրվեց բելոռուսական ռազմաճակատ: Նախ Բրեստ, ապա Լեհաստան է վերադառնում Օդես գետ-Ֆրանկոփոսի մոտ: 1945 թ. փետրվարի 15-ին զորամիավորումը հրաման ստացավ գեներալ Օդես գետը եւ նվաճված հենակետում փոխադրվել կորուստներ սված ուրիշ զորամիավորումների: Դա մի փոքրիկ հենակետ էր 800 մ խորությամբ, 2,5 կմ ճակատով: Այստեղ այնուհետ մարտեր ընթացան, որոնց առաջ խամրում էին Թամանի եւ Դիմի մարտերն ու Անաստուրի գոտի: Երբեք իրենց եւ գերմանացիների խրամանների հեռավորությունը հասնում էր ընդամենը 30 մետր: Քանի որ անցած անխտորոշ զորամասերը չէին հարկադրվում խորանցել, գերմանական հրամանատարությանը հայտնի էր, թե ուր են կանգնած Օդեսի այդ հենակետում: Գրավված գերմանական խրամաններում այդպես էլ գրված էր: «Չեք փոխադրվեք սվաբների: Իսպանացիները, 89-րդ հայկական դիվիզիան վայրի,

զուս որի գորացրվում էին օկուպացված Գերմանիայում գտնվող մի շարք դիվիզիաներ, այդ բլում եւ հայկական 89-րդը: Գեներալ Սաֆարյանը գիտեր, որ Գերմանիայում խորհրդային զորերի հրամանատարի ֆալ, վարչության մեջ գեներալ լեյտենանտ Սերգեյ Գալաքեյը ազգությամբ հայ է եւ նրա օգնությանը դիմեց: Երկուսով եղան մարշալ ժուկովի մոտ, որը նույն պես չկարողացավ օգնել, դասաճարանեղով, որ զս Ասալինի հրամանն է: Գեներալ լեյտենանտ Գալաքեյն այդ հարցի կառավարությամբ հեռագիր ուղարկեց խորհրդային բանակի գլխավոր հարկական վարչություն, որով կարողացավ փոխադրվել: Դա 89-րդ դիվիզիայի ղեկավարման անհրաժեշտությունը: Ստում են նաեւ, որ Սաֆարյանը նման բովանդակությամբ հեռագիր է ուղարկել Ասալինին եւ Չայկասանի կոմկուսի առաջին ֆառուդար Գ. Չարությունովին (այդ հեռագիրն այդպես էլ չգտնվեցին ԳԿԿ արխիվներում): Մի կանի օր հեծ ստացվեց բաղձայի դասատու դիվիզիան չգորացրել մասին: Չորամիավորումը դասադասվեց ամբողջ կազմով Չայկասան վերադառնալ:

Երբ առաջին գուցեղ հասնում է Գյուտտային, ֆաղափ ղեկավարությունը Շմալոն Անուսանյանի գլխավորությամբ կայարանում դիմավորում եւ ամբողջ հրամայականի հրավիրում է իյուրախորության: Բնականաբար գեներալ ռեաճում է Երեանի կայարանում դիմավորելու համար երկուստասած 7-րդ բանակի հրամանատար գեներալ գնդապետ Կեչեղեր ժամառ գեմ ու զայրացած, գեներալ իրենց գեներալ մայոր Սաֆարյանը:

Պիվիզիան նոր հրամանատարի զվարճությունը ծանր մարտերով դանդաղ առաջ էր շարժվում, հեծ մղելով հակառակորդի հակազորները: Սովորած, բոկոսն զինվորներ, դեռես անփորձ սղաներ, ծայրասիական ուժադասություն: «Չախտակողորդի ճանկերի դեմ մեր զինվորները կանգնած էին ձեռներին միայն իրանական հրացաններ եւ մեկ էլ հրկիզող զենք...»: 1943 թ. փետրվարի լույս 9-ի գիշերը դիվիզիան ծանր փորձություններ անցրեց Գյուտտային Կովկասի Գոդի եւ Լովո ջիւրիկեակալայ բնակավայրերի մոտ: Կելկեց դաժանագոյն դասադասություն մեջ հայտնի կողմիս սխալը: Գնդերից մեկը, ուր գտնվում էր եւ դիվիզիայի շարքը, կզրկեց հիմնական ուժերից եւ առաջ շարժվեց, զբաղեցնելով գերմանացիների բողած հիվանդ ընտանավայրերը: 14 ժամ ձյան միջով ֆայրող զինվորները չլիմացան եւ դասակարգվեցին: Ինչպես հարկն է յարապակցվելով գիշերային հերքադասությունը: Նրանք չիմացան, որ հակառակորդը դարան է մեկ եղիցսացորեն դաժան, եւ տեղացի կազմակերպիչները կին այդ բանը: Կեզրեց լից հետո դարան մտած ընտանին անցավ հարձակման: Գնդապետ Վասիլյանը դուրս բռավ մտադրեր ձեռնից, վառեց կազմակերպիչ դասադասությունը, սակայն իրավիճակը բացառապես գերմանացիների օգտին էր: Կրտսերը չէր ասում ինչու զուրս ուրծած զանգվածը ան առ զեմ հարվածեց խաղաղ հայրերուն... Գուցեղ չէլեց մի կանի հարյուր սղանված եւ վիրավոր: Չոհ վեցին նաեւ մի կանի լավագույն սղան էր: Դիվիզիայի զինին կախվեց լուծարման վանդը: Սակայն նախալիս նամուրությունը ուրիշ ծակաբացի էր դասադասել զորամիավորման համար: Չիլոյս դասադասությունը մի կանի օր առ 1943 թ. դեկտեմբերից հայտնեց Սալային: Գուցեղ չէլեց 295-րդ դիվիզիայի հրամանատար Եվեր Սաֆարյանին եւ համարյա դասադասեց ստանդարտ 89-րդ հայկական դիվիզիայի հրամանատարությունը:

Պիվիզիան նոր հրամանատարի զվարճությունը ծանր մարտերով դանդաղ առաջ էր շարժվում, հեծ մղելով հակառակորդի հակազորները: Սովորած, բոկոսն զինվորներ, դեռես անփորձ սղաներ, ծայրասիական ուժադասություն: «Չախտակողորդի ճանկերի դեմ մեր զինվորները կանգնած էին ձեռներին միայն իրանական հրացաններ եւ մեկ էլ հրկիզող զենք...»: 1943 թ. փետրվարի լույս 9-ի գիշերը դիվիզիան ծանր փորձություններ անցրեց Գյուտտային Կովկասի Գոդի եւ Լովո ջիւրիկեակալայ բնակավայրերի մոտ: Կելկեց դաժանագոյն դասադասություն մեջ հայտնի կողմիս սխալը: Գնդերից մեկը, ուր գտնվում էր եւ դիվիզիայի շարքը, կզրկեց հիմնական ուժերից եւ առաջ շարժվեց, զբաղեցնելով գերմանացիների բողած հիվանդ ընտանավայրերը: 14 ժամ ձյան միջով ֆայրող զինվորները չլիմացան եւ դասակարգվեցին: Ինչպես հարկն է յարապակցվելով գիշերային հերքադասությունը: Նրանք չիմացան, որ հակառակորդը դարան է մեկ եղիցսացորեն դաժան, եւ տեղացի կազմակերպիչները կին այդ բանը: Կեզրեց լից հետո դարան մտած ընտանին անցավ հարձակման: Գնդապետ Վասիլյանը դուրս բռավ մտադրեր ձեռնից, վառեց կազմակերպիչ դասադասությունը, սակայն իրավիճակը բացառապես գերմանացիների օգտին էր: Կրտսերը չէր ասում ինչու զուրս ուրծած զանգվածը ան առ զեմ հարվածեց խաղաղ հայրերուն... Գուցեղ չէլեց մի կանի հարյուր սղանված եւ վիրավոր: Չոհ վեցին նաեւ մի կանի լավագույն սղան էր: Դիվիզիայի զինին կախվեց լուծարման վանդը: Սակայն նախալիս նամուրությունը ուրիշ ծակաբացի էր դասադասել զորամիավորման համար: Չիլոյս դասադասությունը մի կանի օր առ 1943 թ. դեկտեմբերից հայտնեց Սալային: Գուցեղ չէլեց 295-րդ դիվիզիայի հրամանատար Եվեր Սաֆարյանին եւ համարյա դասադասեց ստանդարտ 89-րդ հայկական դիվիզիայի հրամանատարությունը:

ՈՒՐԵՆ, ԲԱՐԱՍԱՆՎԱՆ
 Հ. Գ. Թամանյան հայկական դիվիզիայի մասնակցի դրոշմը, որ 1991 թ. մ

